

G. TH. ROTMAN:

Bratec Branko
in
sestrica Mica

PRAVLJICA S SLIKAMI

POSLOVENIL VLADIMIR LEVSTIK



ZALOŽIL KONZORCIJ „JUTRA“

1930

LJUBLJANA

1930

PONATIS PREPOVEDAN



Izdaja in urejuje za Konzorcij »Jutra«
Adolf Ribnikar

Za »Narodno tiskarno« odgovarja Fran Jezeršek
Oba v Ljubljani

PREDGOVOR

Na svetu je malo tako drobnih otročičkov kakor sta bila bratec Branko in sestrice Mica. A kaj vse sta doživela — to ni, da bi kratko povedali že v uvodu. Vse boste zapored čitali v tej prijazni knjigi in slike vam bodo sproti razodevale čudovite prigode.

Ste bili že kdaj v kinematografu? Ne. Saj ni treba, dokler ste premladi. Tam se v temi na platnu vrsti slika za sliko. Včasih je kaj zanimivega, včasih pa tudi kaj nerodnega in dolgočasnega vmes. In ko zapustite kinematograf, se vam — dokler ste premladi — vseprek meša v glavi in oči vas skelijo, da ne morete zvečer napisati šolske naloge.

Ta lepa knjižica, ki vas bo vodila vsekrižem po svetu, med najrazličnejša bitja, pa ne utruja nikogar. Od vrste do vrste jo boste brali in sliko za sliko ogledali. In ko boste pri kraju, boste še venomer radi segli po tej svoji ljubki knjigi.

Nikoli ne boste pozabili, kaj lepega vas ona uči. Spominjali se boste vedno, kako je bratec Branko nežno in zvesto ljubil svojo sestrice Mico in ona njega. Zavaljo tega se je vse izvrstno izteklo v njuno srečo.

Bratci in sestrice, obljubite, da boste takl tudi vi! ... Tako, zdaj pa začnimo!



1.

Tu vidite bratca Branka in njegovo sestrnico Mico. Njuna roditelja sta bila siromašna, zato so stanovali v prav majhni hišici. A pri hišici je bil lep vrtiček, kakršnega ubogi ljudje v mestu nimajo. Na vrtičku so rasle cvetlice, zelje in solata, tudi gugalnica je bila tam in še marsikaj drugega. Oče in mati sta ves dan delala na polju in sta se šele pozno zvečer vračala domov. Bratec Branko je moral med tem paziti na sestrnico, zakaj on je bil starejši. Rezljal je zanjo ladjice, ki sta jih potem spuščala v kadi, ali pa jo je gugal na gugalnici.



2.

A nekega dne se je zgodila velika nesreča. Bratec Branko ni pazil na sestrico ampak je legel v travo in zaspal. Hudobna čarovnica je tako naredila, in ko je Branko trdno spal, je prišla grdoba, napravljena za krošnjarico, pred vrtna vrata. Mica je pravkar tekala po vrtu in vozila svojo punčko v vozičku. »Čuj, majcena, pridi k meni v vas,« je rekla čarovnica. »Ali ne maraš z menoj? Toliko lepih in dobrih stvari imam zate!«



3.

S temi besedami je hudobna žena prijela Mico za roko in zavila z njo okoli vogala. Nikogar ni bilo blizu, da bi ju videl, in nihče ni vedel, kam sta šli.

Čez nekaj časa se je Branko prebudil. Kako se je ustrašil, ko ni našel sestrice nikjer! Vso hišo je pretaknil, vsa pota prehodil, vsa polja predirjal, neprestano klicoč »Mica! Micica!« Toda odgovora ni dobil niti ni našel človeka, ki bi bil videl deklico. Na smrt upehan se je jokaje vrgel v travo,



4.

Legel je na trebuh in jel žvečiti travno bilko. »Da bi jo vsaj našel, preden se vr-
neta oče in matil« je pomislil. Čivšt! La-
stovka je zletela preko njega in tam v travi
je poskočila žaba. »Oh,« je vzdihnil bratec
Branko, »zakaj nisem tudi jaz tako majhen!
Potem bi lahko vprašal cvetke in metuljčke,
zakaj oni so jo gotovo videli.« — »To se
lahko napravil« je zdajci čivknil tenek glas
in iz votlega drevesa, ki je raslo nedaleč od
Branka, se je pokazal majhen, majcen mo-
žiček.



5.

Možiček je držal v roki tenko paličico; z njo se je dotaknil Branka in . . . deček je strahoma začutil, kako postaja vse manjši in manjši, dokler ni bil enako majhen kakor možiček sam! — »To sem dobro napravil, jeli?« je vzkliknil možiček. »In niti Bog plačaj mi ni treba reči. Rusobrad sem, palček-čarovnik in nihče ne zna tako imenitno čarati kakor jaz; še čarovnica iz gozdnega studenca ne, ko si vendar domišlja, da vse premore! Nu, zdaj pa glej, da najdeš sestrice. Srečno pot in zdrav ostanil«



6.

»Čuj, ti, kako pa . . .« je pričel bratec Branko, ki se mu mahoma ni zdelo nič več lepo, da je tako majhen. Toda palček ga ni čakal; zajahal je svojo paličico in s porogljivim smehom odletel. Zdaj je bil Branko v lepi kašil. Vse ptičke in cvetlice je vpraševal, kje je sestra, toda ptički so čivkali: »Nam se mudi! Nam se mudi!« — in cvetlice niso rekle vobče ničesar. Iskal je in iskal in tekel dalje, zmerom dalje, dokler ni naposled začul človeških glasov . . . Došel je bil na polje, kjer sta delala oče in mati: glej, tam sta sedela, čisto blizu njega, in počivala.



7.

»Morda je Micica tu?« A ne, nikjer je ni videli! Oprezno je splezal Branko na vejico, očetu tik za glavo. — »Še nekaj ur dela, mož, pa bova spet pri svojih ljubih otročičkih,« je prav tedaj rekla mati. »Kar škoda je, da ju morava zmerom puščati tako dolgo sama!« — »Eh, kaj bi neki,« se je oglasil oče, »saj veš, kako vrl deček je Branko in kako skrbno pazi na svojo sestrico!« — O, kako je bilo Branka sram. Spustil se je na tla in zbežal.



8.

Nato je spet iskal in iskal, dokler se ni čisto stemnilo. Ves ozlovoljen je sedel na kraj žitne njive. Ko je strmel v klasje, ki se je tiho zibalo nad njegovo glavo, je prišla mimo njega mati Zajkljica. Enega otročička je imela v naročju, drugi pa se je držal za njen repek. »Glej, glej,« je dejala, »niti vedela nisem, da živijo takole majhni človečki.« Bratec Branko ji je zdaj razpovedal vso zgodbo o sestrici Mici in o tem, kar je bil doživel s čarovnikom, palčkom Rusobradom.



9.

»Veš kaj?« je rekla ženica, »kar z menoj pojdi, če se ne upaš domov, saj lahko jutri nadaljuješ iskanje.« Kmalu so prispeli v njeno stanovanje: mati Zajkljica in njena družina so živeli v udobni jami. Cel trop mladih zajčkov se je zabaval s tem, da so skakali čez vrv, in bratec Branko se je moral takoj udeležiti igre. Toda veliko veselja mu ni pripravila, zakaj neprestano je moral misliti na sestrico. A ko so zajčki obljubili, da mu bodo jutri vsi pomagali iskati, se je spet pomiril.



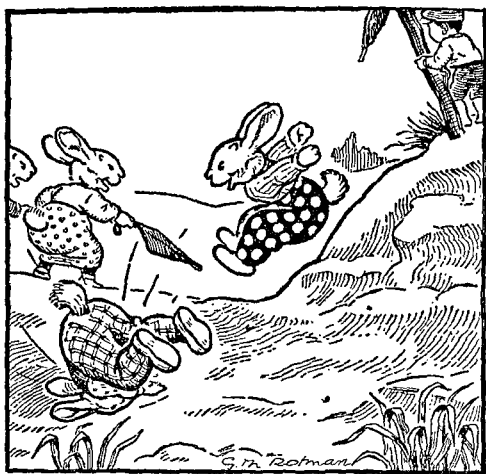
10.

Drugo jutro se je bratec Branko odpravil iskat. Zajčka Nosomigec in Klapouhec sta ga spremljala. Ostala zajčja dečad se je igrala v pesku. Toda Nosomigec in Klapouhec sta se kmalu naveličala iskanja. »Ali se ne bi najprej malce poigrali?« sta vprašala. »Saj lahko potlej spet iščemo.« In že sta potegnili bratca Branka s seboj. — »Alo!« so vpili ostali s peščene kopice, »ali se pojdeta drčat z nami?« — »Kaj je to, drčat?« je vprašal Branko. — »Tako j boš videl,« je odvrnil Klapouhec.



11.

Zviti zajčki so bili zataknili v pesek dve močni veji, eno zgoraj na griču, eno pa spodaj. Med njima so napeli motvoz, na motvoz so obesili dežnik, ki si se moral prijeti zanj, in — šviga! švaga! so se drug za drugim vozili nizdol. Juh, kako hitro je šlo! A bratca Branka vendarle ni preveč mikalo, da bi se jim pridružil.



12.

Kadar se je kateri izmed zajčkov pripešljal tik pod spodnje veje, je naglo izpustil dežnik in se prekopicnil v pesek. Prav to je bilo najbolj zabavno! — A zdajci je ena izmed sestic pokazala z dežnikom in zaklicala: »Glejte, glejte, tamle v travi, ali to ni voziček za punčke?«



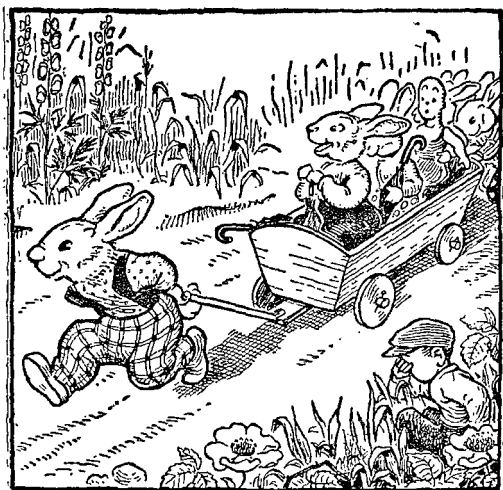
13.

Bratcu Branku je poskočilo srce. »Pa ne da bi —?« A delj ni utegnil misliti; stekel je proti vozičkú, zajčki pa ena — dve, ena — dve, vsi za njim. Vso pot je dirjal in ne prestano klical: »Micica! Sestrica Mica! Ali si ti?« Zakaj prepričan je bil, da je voziček Micin in da je po tem takim tudi ona blizu ...



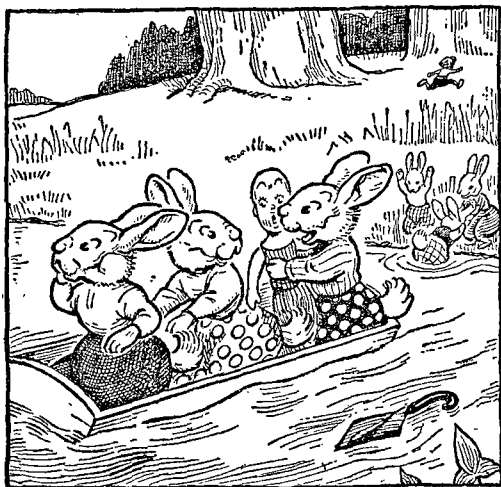
14.

In res, voziček je bil Micin in tudi punčka je še sedela v njem. Toda o sestrici Mici ni bilo duha ne sluha. Oh, kakšno razočaranje! Bratcu Branku so kar solze zalile oči. Toda Nosomigec je vzkliknil: »Imenitno igro vem! Po trije in trije bomo sedeli v vozu, ostali bodo pa vlekli! Ali bo šlo po hribu nizdol!«



15.

»Ne, tega ne maram!« je vzkliknil bratec Branko in zacepetal z nogami. »Pustite voziček moje sestrice Micice pri miru! Kdo ve, če ni utonila ali če je niso volkovi požrli!« Toda razposajeni zajčki se niso menili za njegove besede. Vse tri sestrice so zlezele v voziček, Nosomigec je potegnil, ostali so pa porinili. Rrrr! je zdrdrala kočija po bregu nizdol. Bratec Branko je jezen in žalosten sedel v travi, »Če to ni grdo!« je hlipal sam pri sebi,



16.

A zdajci se je začulo: štrbunk! štrbunk! In nato klavrno vekanje na pomoč. Bratec Branko je skočil pokonci in pogledal, kaj je. Seveda! Kako ne bi! Breg se je spuščal k potoku in vsa razposajena tolptica je bila zavozila v vodo. Samo tisti, ki so zadaj porivali, so še stali na bregu, voziček z dekletci pa se je zibal sredi potoka. Nosomigec je ležal v vodi nedaleč od brega in med tem, ko so ga ostali vlekli na suho, je stekel bratec Branko po pomoč.



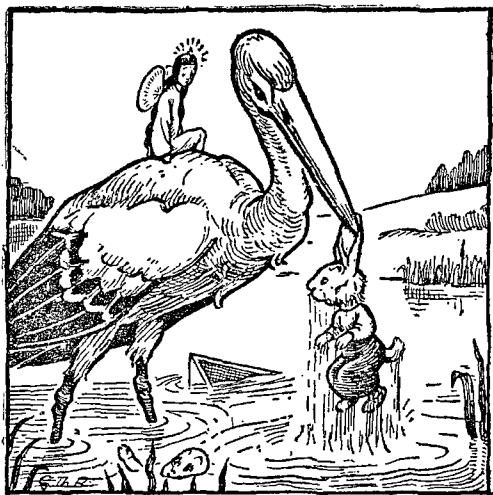
17.

Ves zasopel je naposled dospel do majhne hišice med dvema velikima drevesoma. Potegnil je za zvonilo — jej, jej, kako je zapelo v veži! Majhna miškica je odprla vrata. »Čuj ti,« je zacvilila, »zvonila pa le nikar ne utrgaj!« A prav tisti mah se je zgoraj odprlo okence in ljubka majcena vila je pogledala skozenj. V laseh je imela zlato zvezdico, ki se je svetila kakor demant. »O, gospodična!« je zarigal bratec Branko, »trije zajčki so padli v vodo!« — »Počakaj, precej pridem!« je odgovorila vila.



18.

Takoj nato je stopila vila iz hiše. Prijela je bratca Branka za roko in skupaj sta stekla k potoku. Voziček se je bil med tem prevrnil in male zajčice so se topile... Vila je urno zapiskala na srebrno piščalko, ki jo je imela pri sebi — in glej, iz zraka se je spustila velika štorklja. Vila je zletela na visoko vejo, da bi jo štorklja bolje razumela, in jo je poprosila, naj reši zajčjo deco. »A hitro, hitro! Ne daj, da bi te žabe zapeljale,« je še zaklicala za njo.



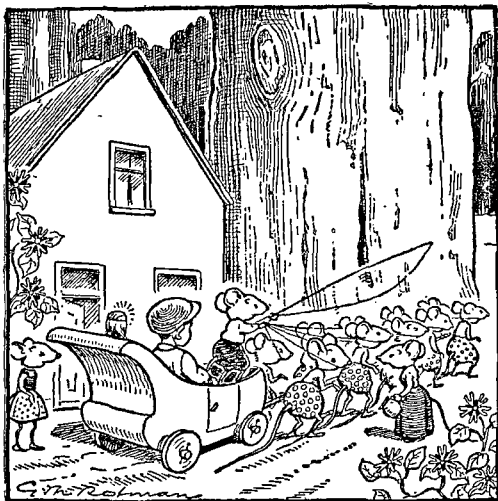
19.

Štorklja je stopila v vodo, pograbila ote-
pajoče zajčice drugo za drugo in jih srečno
znosila na breg. Niti vozička in punčke
Metke ni pozabila. To je bilo odrešenje! Sa-
mo bratec Branko se ni oddahnil, še tem
bolj je trepetal v svojem strahu: »Oh, če
le ne leži tudi sestra Mica v tem grdem
potoku!« je jokaje vzklikal ter povedal vili,
da je sestra izginila in da je tu, tik ob
potoku, našel njen voziček.



20.

Tedaj si je vzela vila zvezdico iz las in jo pomočila v vodo. Luč, ki se je širila od zvezdice, je razsvetlila vodo daleč na okoli. In glej, zdajci je priplavala velika ščuka in pomolila glavo iz vode. — »Požrešnica, ali je padla danes ali včeraj kaka deklica v vodo?« jo je vprašala vila. — »Ne,« je rekla ščuka, »že nekaj mesecev ni bilo nikogar k nam. Zadnji je bil majhen deček, ki je pozimi skrivaj ušel na led, a deklice se ne spominjam, prav gotovo da ne!«



21.

O, kako je odleglo bratcu Branku, ko je to slišal! Vila pa je zaklicala zajčkom, ki so bili iz radovednosti obstali na mestu: »Domov, nepridipravi! In voziček vzemite s seboj in glejte, da boste pazili nanj; če ne, pošljem jutri štokljo, da vam ošči plje uhlje!« Bratec Branko je smel nato spremiti vilo domov. Ko sta prišla do njene hišice, je naročila svojo kočijo, v katero je bilo vpreženih deset belih mišk, in rekla: »Zdaj se popeljeva k vilinjemu kralju vprašat, ali kaj ve o tvoji sestrici.«



23.

»Tako, tako,« je dejala in podržala sve-
tiljko kvišku, »ali te je imel Rusobrad v pe-
steh?« — »Rajši mu pomagaj na vŕh,« je
rekla vila, »govoriti morava s kraljem.« Ve-
verica je splezala kvišku in vtaknila glavo
v neko luknjo. »Alo, lenuhi, pokažite se!« je
zaklicala. V naslednjem trenutku je priletel
iz luknje cel trop majcene vilinje dece; njih
steklena krila so brnela, kakor bi kolovrat
gonil. Razpostavili so se ob drevesu, drug
zraven drugega in iztegnili roke. In tako
je mogel bratec Branko splezati kvišku.



24.

Zgoraj na drevesu je bil vhod v dvorec, skrbno skrit med vejevjem. »Kaj bi rad?« je vprašal vratar. — »S kraljem bi rad govoril,« je dejal bratec Branko. »Vprašati ga moram, kje je moja sestra.« — »Ne boš,« je rekel vratar, »to ne gre kar takol« — In miški-dvorjanici, ki sta stali zraven, sta pri-
trdili: »Ne, ne, iz te moke ne bo kruha.«

A tisti mah je priletela vila; vratar in dvorjanici so sklecnili kakor pipci, zakaj vila je bila kraljeva dobra znanka.



25.

»O, ti budalo,« je rekla vratarju ena izmed dvorjanic, »zakaj nisi takoj spustil tega ljubeznivega dečka v dvorec? Le počakaj, zatožili te bova kralju!« Nato sta dvorjanici prijeli bratca Branka za roke in ga odvedli k dvornemu krojaču. Križ, kraž, kakor bi začaral, mu je ta sešil vilinjo oblekco, da je mogel spodobno stopiti kralju pred oči. Dvorjanici sta ga napravili — a bratcu Branku ni bilo to onegavljenje po njem nič kaj po godu in kar oddahnil se je, ko je bilo končano.

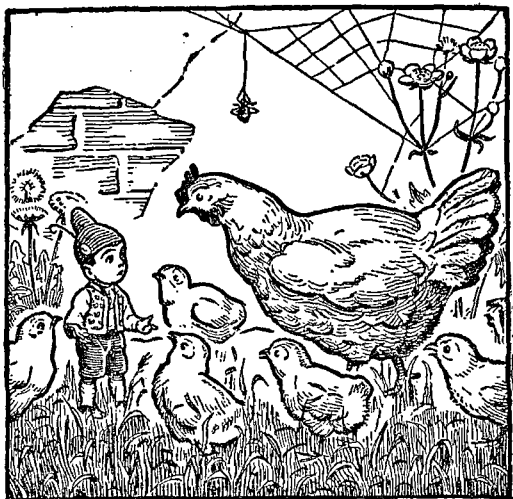


Vilinji kralj je bil prijazen star gospod in ko mu je bratec Branko povedal vso zgodbo o sestrici Mici in Rusobradu, je dejal: »Velikega te ne morem spet napraviti in vila takisto ne. Rusobrad je zelo mogočen! A saj se lahko sam osvobodiš njegove oblasti. Kaj moraš storiti, tega ti ne povem, ker potem ne bi pomagalo. In zdaj te nekaj vprašam: Ali se ti vidi lepo, da nisi očetu in materi ničesar povedal? Mar nisi prav nič pomislil na to, kako bosta žalostna?« — »I nu,« je rekel bratec Branko, »zaradi sestrice sem bil v takih skrbih!« — »To pa že ne bo čisto res!« je odvrnil kralj.

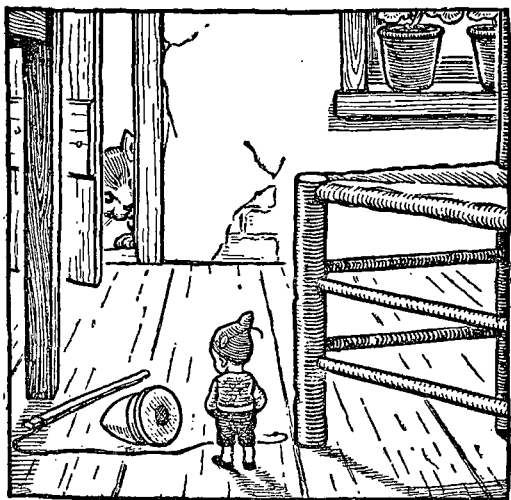


27.

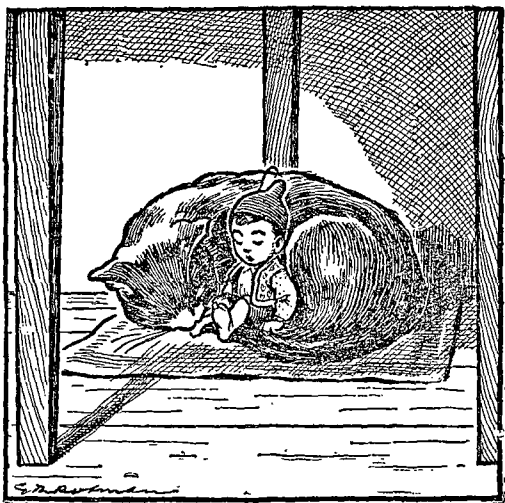
»Bal si se le, da ti ne bi navili ure, pa si hotel poiskati sestrice, preden se vrnete roditelja domov. Tako blizu si bil pri očetu in materi in vendar si se splazil od njiju kakor tat in si se šel igrat z razposajenimi zajčki. Samo na se si mislil, sinko moj.« — O, kako sram je postalo bratca Branka! Vesel je bil, da je smel iti spat. Drugo jutro ga je vratar zgodaj zbudil. Deset vilinčkov ga je že čakalo z veliko kopreno iz tenke, a močne pajčevine. Bratec Branko je moral sesti nanjo in vilinčki so odleteli z njim domov, zakaj kralj je bil rekel, da mora očetu in materi najprej povedati svojo zgodbo.



Nedaleč od Brankovega doma so se višlinčki spustili na tla. »Mi se zdaj vrnemo,« je rekla vila, ki je bila tudi z njimi, »ti pa pojdi domov in glej, da boš drevi ob zahodu solnca spet tu, zakaj mi pridemo pote.« Branko je to obljubil; nato je zlezel skozi seč in prišel tako na vrt. Po vrtu je tekala koklja s svojimi piščanci. »Koklja, ali si videla mojo sestrico?« je vprašal bratec Branko. — »Ne,« je odgovorila koklja, »vem samo to, da že dva dni nisem dobila za svoje otroke niti zrnca koruze. Nihče nam je ne prinesel.«



Tedaj je bratec Branko stekel v hišo. Zadnja vrata so bila priprta. V sobi je ležala njegova vrtavka še vedno tako, kakor jo je bil pustil na tleh. Joj, kako velika se mu je videla zdaj! A doma ni bilo nikogar... Pač, muca se je priplazila skozi zadnja vrata. »Lep dečko si mi!« je zagodrnjala. »Da si le mogel tako slabo paziti na sestrico! Dva dni bo že, kar sta odšla oče in mati z doma, da poiščeta ubožico in tebe malopridneža. Mislila sta, da sta utonila. A kako da si tako majhen? Komaj sem te spoznala!«



O, Branko je brž povedal svojo istorijo, le kaj, ko mu tudi muca ni vedela svetovati. »Počakal bom tu, nemara se oče in mati kmalu vrneta,« je rekel bratec Branko. — »To moraš sam vedeti,« je rekla muca, »jaz bom pa spala!« To rekši je zlezla pod mizo in zadremala. Bratec Branko je bil že truden od gladu in čakanja; naslonil se je na mucu — tu je bilo vsaj mehko! — in sam zaspal. Ko je nekaj ur tako počival, se je zbudil, ker ga je bil nekdo rahlo udaril po bosih nogah (čeveljčke je bil namreč sezul). »Že spet zapravljaš s spanjem zlati čas?« se je oglasilo tik zraven njega. In res se je Branko kar prestrašil; solnce je že zahajalo!



31.

Star, sključen pritlikavec je bil tisti, ki ga je bil zbudil. Držal si je vogal plašča pred obraz, tako da je videl Branko samo oči. »Pojdi brž z menoj,« je rekel pritlikavec, »vila te že dolgo pričakuje.« Ne da bi pomišljal, je bratec Branko jadrno obul nogavice in čevlje ter odšel s pritlikavcem, med tem ko je muca mirno spala svoje spanje. Pritlikavec je peljal bratca Branka zadaj na vrt, kjer so gosto rasle cvetlice in vsakovrstna zelenjava. Tam je trikrat udaril z nogo ob tla, in glejte, zemlja se je odprla tik pred njima! Bratec Branko je od strahu odskočil.

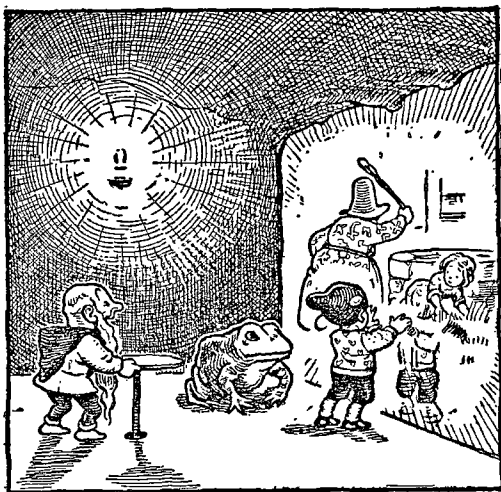


32.

Hotel jo je takoj popihati, a pritlikavec ga je tako strogo pogledal, da se ni upal. »Pojdi z menoj,« je velel pritlikavec in mu pomigal s prstom. Šla sta po stopnicah nizdol. »Čuden kraj si je izbrala vila, da me počaka,« je mislil bratec Branko sam pri sebi.

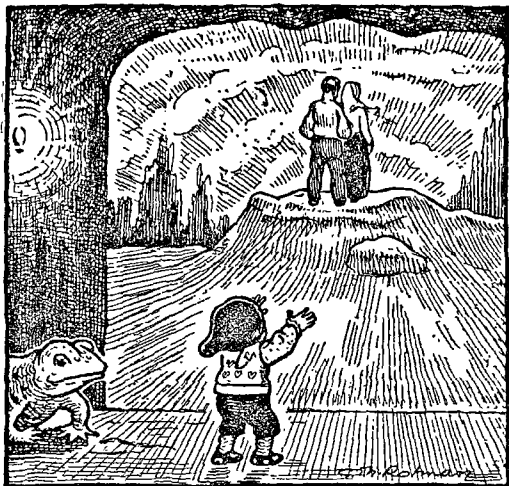
Naposled sta prišla v sobico, kjer je gorela majhna svetiljka. Tu je sedela stara krastača in buljila z očmi. Pritlikavec je zdaj mahoma vrgel plašč z ramen — o strah in groza! Bil je čarovnik Rusobrad, nihče drugi kakor on!

»To je nekaj drugega, kakor vila, kaj?« se je zarežal hudobnež. »Zdaj te pa imam! Zdaj te pa imam!«



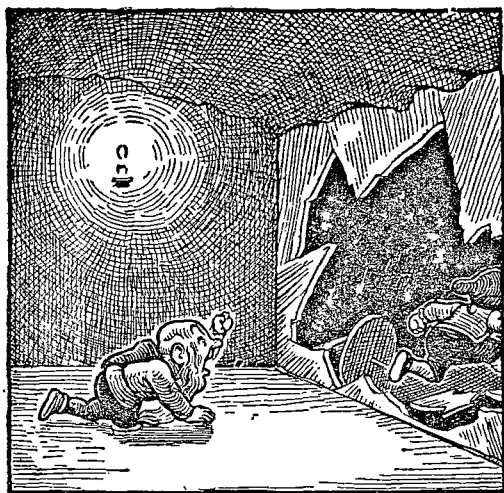
33.

Bratec Branko je zakričal in hotel uiti, a vrata so bila že zaprta, tako da ni mogel na vrh. »Ne boš mi ušel in ne boš!« je rekel Rusobrad. »Rajši poglej semkaj, da ti nekaj pokažem!« Tako govoreč, je zavrtel mizico, ki je bila sredi sobe pritrjena k tlom. In zdaj poslušajte, kaj se je zgodilo! Stena v ozadju sobe je postala mahoma vsa svetla; pokazal se je vrt in na tem vrtu je bratec Branko zagledal svojo sestro. Hudo stanka je stala pri njej in jo tepla s palico. »Evo me, evo me!« je zaklical Branko in stekel proti njej — toda joj! potolkel si je nos, zakaj stena je bila zrcalo, v katerem mu je bil Rusobrad pričaral sliko pred oči.



34.

Rusobrad se je kar po kolenih tolkel od smeha!! Nato je spet zasukal mizico. Slika je izginila in bratec Branko je zagledal — kokljo in njene piščančke. »Lep dečko je ta Branko!« je godrnjala. »Samo nase misli! Niti toliko ne poskrbi za nas, da bi nam prinesel koruzel!« Branko je sramu zardel. A vrt je bil medtem že izginil, tako da jim ni mogel prinesti koruze. In — zdaj se je pa res prestrašil: zagledal je očeta in master, vrhu gore sta stala in se ozirala na vse strani, kje bi našla njega in sestrico Mico. »Očka! Mamica!« je zaklical, a tedajci se je spomnil, da ga ne moreta slišati, in bridko zajokal. — »Glej, glej!« je kriknil pritlikavec. »Tja poglej!« — in bratec Branko je spet pogledal v zrcalno steno.



35.

Oče in mati sta bila izginila; zdaj je videl vilo, ki je sedela ob poti in ga čakala. »Precej bo odšla!« se je zahihital Rusobrad. »Videl boš! Ona ne bo čakala dečka, ki ne spoštuje dogovora!« Toda vila ni odšla; čakala je in zaradi tega se je pritlikavec tako razjezil, da je izruval mizo iz tal in jo tresel v zrcalo. Tisti mah je bratec Branko videl, da je za zrcalom hodnik; zagnal se je in stekel po njem, kar so ga noge nesle! Rusobrad jo je hotel ubrati za njim, pri tem je stopil v luknjo, ki je bila ostala po mizici in telebnil na nos, kakor je bil dolg in širok,



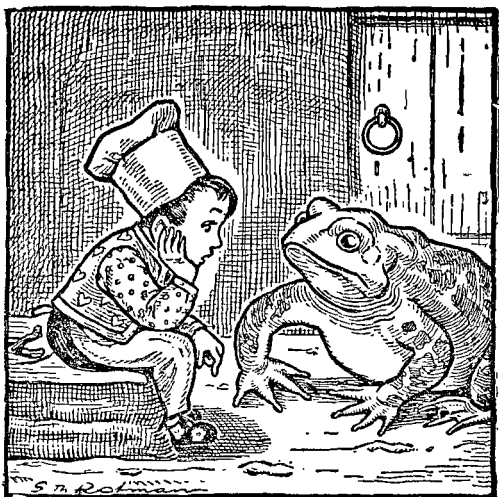
36.

Med tem, ko je Rusobrad vlekel in vlekel, da bi se rešil, je dirjal bratec Branko po dolgem, temnem hodniku. Toda joj, jeze še ni bilo konca, zakaj pritekel je v izbo, kjer je živela stara čarovnica; rekla je, da je Rusobradova mati, in zgrabila bratca Branka. Eno oko je imela zavezano z ruto; kar na moč hudobna je bila videti. »Aha,« je dejala, »Rusobradu si ušel? Nu, pa služi pri meni! Rusobrad se ne bo upal priti pote, če ne, mu pa treščim lonec v glavo!«



37.

Naj je Branko hotel ali ne, moral je ostati pri stari čarovnici in vsak dan kuhati kašo. Skoraj vedno je bil sam, zakaj čarovnica je po navadi odhajala z doma. O, kako strašno dolgčas mu je bilo pod zemljo! Pobegniti pa ni mogel, ker so bila vrata trdno zaklenjena, in če bi bil stekel po hodniku nazaj, bi bil prišel Rusobradu v pestil. V stropu je bila res da luknja, skozi katero je uhajal dim; vodila je pod milo nebo, zakaj visoko gori se je videla svetloba. A luknja je bila previsoko, in kako naj bi bil siromaček splezal po tesnem, navpičnem rovu na vrh! »Joj, joj,« je stokal, »mar bi bil točno prišel na sestanek z vilol!«



38.

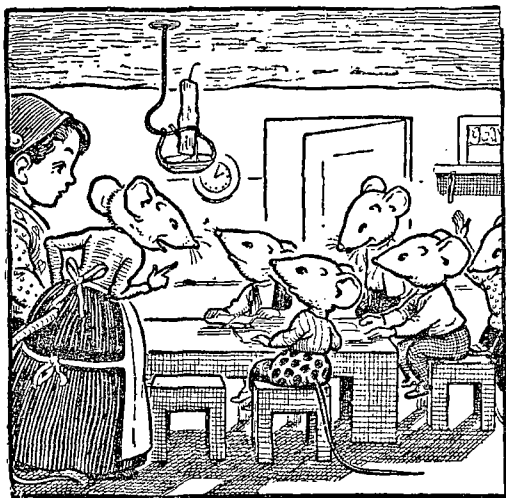
Ko je prebil tako teden dni, je prišla krastača v goste. Zrcalo je bilo še vedno razbito, zato se je odpravila k sosedi povasovat. »Ali mi ne bi mogla pomagati, da pobegnem?« je vprašal bratec Branko. — »Ne,« je dejala krastača. »V tem trenutku Rusobrada ni doma, a vrata so zaklenjena. Daj, povprašaj pajka. Če mu zažvižgaš lepo pesmico, se morda spusti dol; nemara bi ti spredel nitko, da splezaš po njej na vrh. Meni je svet tam zgoraj že presedel,« je nadaljevala krastača. »Toliko let sem lovila žuželke, ki so ugonabliale zelnike, a neumni ljudje so me zapodili, moje otroke pa pohodili, ker sem jim pregrdal«



Stokaje in majaje z glavo je krastača odšla. Toda bratec Branko je sklenil vprašati pajka za svet in mu je tik pod luknjo zažvižgal najlepšo pesmico, kar jih je znal: In res, ni dolgo trajalo, da se je pajek spuстил po rovu nizdol. »Le žvižgaj,« je rekel. »Le žvižgaj, meni tako ugaja!« A Branko ga je vprašal, ali ne bi mogel spresti prav krepke nitke, da bi po njej zlezel na vrh. »Na to ni misliti,« je odvrnil pajek; »ti bi se zamotal vanjo in ne bi mogel ne naprej ne nazaj. Ne, govoril bom s svojo prijateljico gospo Miškonovo, ki živi nedaleč od tod. Ona bi lahko izkopala rov do tebe.«

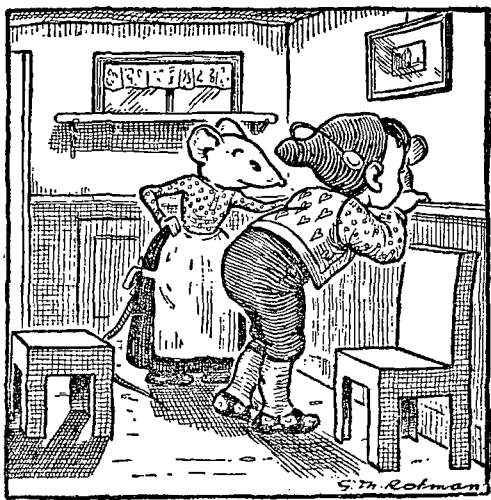


To rekši jo je pajek odkuril. Tisti dan se ni nič več zgodilo, a drugi dan, ravno ko je bratec Branko mesil testo, je začul škrbeljanje; kmalu nato se je pokazala v zidu luknja in... gospa Miškonova je pomolila glavo iz nje. »Tako, tako, ti si tisti mali človek?« je dejala. »Nu, le brž pojdi z mano!« Tega Branku ni bilo treba dvakrat reči. Vrgel je kuhalnico proč, si odvezal predpasnik in se spet pokrnil s svojo vilinjo čepico. Nato je zlezel za gospo Miškonovo v luknjo. Oh, to pa res ni bilo prida potovanjel V rovu je bila črna tema in taka tesnoba, da je Branko le trudoma lezel dalje. A končno sta vendar že prišla na ono stran!



41.

Na koncu rova je bila izba gospe Miškonove. Pet majhnih miškov je sedelo okoli mize in bralo. »Alo!« je zaklicala gospa Miškonova. »Brž zasujte rov, če ne, pride drevi stara čarovnica v goste.« — »Živio!« so zavpili mali miški, »vse napravimo, kakor treba!« In že so bili na delu. Gospa Miškonova je dala Branku krožnik slanine skorje in plesnjivega sira. A njemu je šlo vendar imenitno v slast, zakaj lačen je bil zelo. Ko se je najedel, je moral povedati, kaj je doživel. »Da,« je rekla gospa Miškonova, »vila je seveda že davno odšla in njen dom je daleč od tod.«



42.

»A veš kaj?« je nadaljevala miška-ženica. »Kadar mladina opravi svojo reč pri rovu, naj te vsi skupaj spremijo v gozd; tam si boš že sam pomagal, jeli?« — »O, imenitno!« je vzkliknil bratec Branko, »a vendar, strašno rad bi najprej zvedel, ali očka in mamica še vedno ni doma; potem bi ju lahko obvestil. Ali je moj dom še daleč odtod?« Gospa Miškonova se je nehote zasmejala in ga je odvedla v kot svoje izbe. Tam je bila linica in ko je Branko pogledal skozi njo, je videl, da so miške stanovale tik za zidom mamičine sobe!



43.

Luknja se je končavala v razpoki pod spodnjo latvo in bratec Branko je razločno videl tla. Uh, kak prepih je bil tod! Viš, tamle so bile noge mizice in ondile je še vedno ležala vrtavka! In lena muca je seveda spet dremala. — »Le poglej,« je rekla gospa Miškonova, »nikogar ni doma!« -- Tedaj je prihrumela vsa petorica miškov; zasuli so bili rov, da ni ostalo niti sledu po njem. »Na pot, otrocil« je velela gospa Miškonova. Mladina je urno vzela pot pod noge in jo ubrala proti gozdu. A kdo je sedel tam na veliki cvetlici in prežal?...



Zdajci pa je stekel Branko spet nazaj k gospe Miškonovi; treba je bilo dati kokišim jesti! A vrla miška mu je obljubila, da bo že sama poskrbela zanje. In tako se je Branko s svojimi prijatelji miški spet odpravil na pot. Plazili so se med biljem in pod sečmi, skakali čez pota in bredli po jarkih. »Pojdimo na potok,« je rekel mišek Vrtnos, »tam imamo lep čoln, s katerim se lahko popeljemo do gozda.« Ko so prišli na breg, je sedel tam mojster Hrček. »Dobro dan, mojster, danes opoldne nas ne bo v šolo,« so zaklicali miški. Nato so mu povedali, kakšne namere imajo.



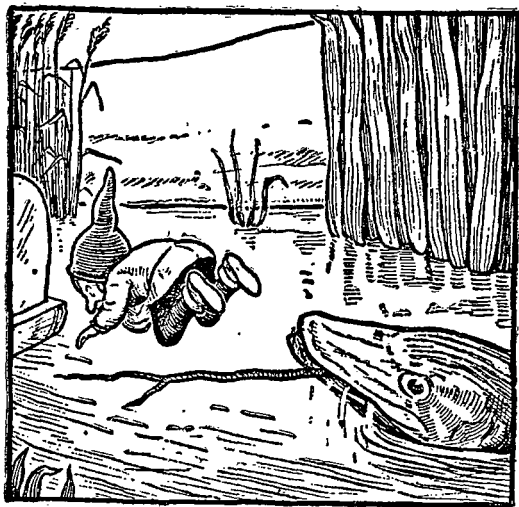
45.

»No, prav,« je rekel učitelj. »A pazite, ko boste na vodi!« Čoln je bil skrbno skrit med ločjem. »Kako ste prišli do tega lepega čolna?« je vprašal bratec Branko. »O,« je rekel Vrtinos, »to je bil kos debla, ki so ga drvarji pozabili. Mi smo ga lepo izglodali ... in ta šotorček, glej, je stara krpa za brisanje prahu, ki smo jo izmaknili tvoji mami!« Vsi miški so kar zacvilili od smeha. Med tem so izvlekli čoln izmed ločja. Vrtinos in Mrdobrk sta zgrabila za vesla in zdrčali so, da je bilo veselje, zakaj pot je vodila niz vodo.



46.

Toda joj, niso se še peljali četrť ure, ko se je pokazal Rusobrad. On je bil tisti, ki je s cvetlice prežal nanje. In zdaj je pri-
vihral po zraku na svoji čarobni palici. Po-
tuhnjeno se je zarežal in najprej nekajkrat
preletel čoln, nato pa je začel od zadaj
tiščati vanj, da bi ga spravil k bregu. Le kaj
je nameraval? — Bolj in bolj so se bližali
bregu... o, groza! predstavite si, če bi se
bil pritlikavec izpremenil v mačko in jih vse
po vrsti pohrustal!



47.

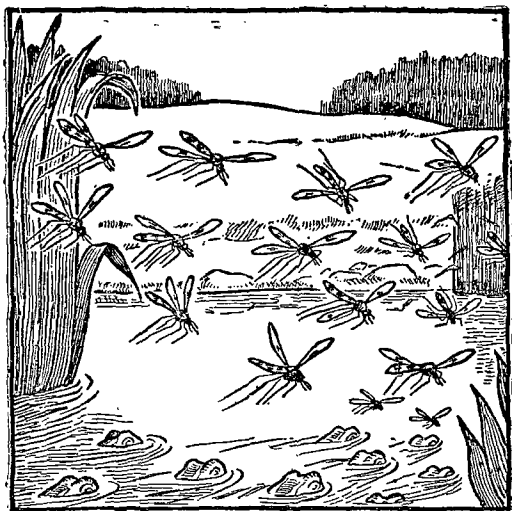
A tisti mah je Rusobrad glasno zakričal. Velika ščuka, tista, ki sta jo bila Branko in vila že videla, je pomolila glavo iz vode in — hap! je potegnila Rusobradu palico izpod sedala, da je klavrno štrbunknil v vodo. Ščuka je s svojim plenom izginila pod gladino in se ni več pokazala. Na srečo je Rusobrad dobro plaval. Čez nekaj trenutkov je stal že spet na bregu in razsajal, da ga je bilo strah poslušati. »Le počakajte,« je vpil, »samo da dobim svojo palico! Ali vas naučim kozjih molitvic!«



»Da, to se je zgodilo ravno ob pravem času!« je mahoma zaregljalo nedaleč od njih. Bil je gospod plemeniti Kvakovski, zastaven in že dokaj prileten žabec. Sedel je na lokvanjevem listu, ki so ga vlekli štiri druge žabe. Vrtinosek mu je povedal, da bratec Branko išče svojo sestro. »O,« je rekel gospod Kvakovski, »zdi se mi, da sem jo videl. Ko sem nedavno tega sedel v travi, sem zagledal čarovnico, ki je prihajala od studenca v gozdu in vodila majhno deklico za roko. Da, da, gotovo je bila tista deklica tvoja sestra Mica!«



»Veste kaj,« je nadaljeval gospod Kvakovski, »pojdit z menoj domov, da se pomenimo do dobra.« To rekši je velel žabam, ki so ga vozile, naj obrnejo. Peljali so se vštric, dokler niso prišli do žabčeve hiše. Bila je zgrajena v votlini na bregu ter dobro skrita med ločjem in vsakovrstnimi rastlinami. Gospa Kvakovska, zelo ljubezniva dama, jih je prav prijazno sprejela. »Zdaj bom dal pa brž prijeti Rusobrada, preden dobi čaralno palico nazaj,« je rekel Kvakovski ter poklical eno izmed žab, ki so vlačile njegov paradni čoln.



50.

»Skliči žabe iz vse okolice in vzdigni tudi mušice!« je ukazal. »Iščite Rusobrada, dokler ga ne najdete; gotovo se klati kod po tem kraju. Brez njega se mi ne prikažite pred oči!« Tako je rekel gospod Kvakovski in kmalu nato se je začulo strahovito brenčanje in čofotanje. Vse žabe iz tistega kraja so se odpravile na pohod, da bi prijele Rusobrada. Tudi cela vojska mušic je šla z njimi. Sklenile so bile z žabami zvezo: žabe so bile obljubile, da ne bodo več žrle mušic, in mušice so bile prisegle žabam večno pomoč in zvestobo.



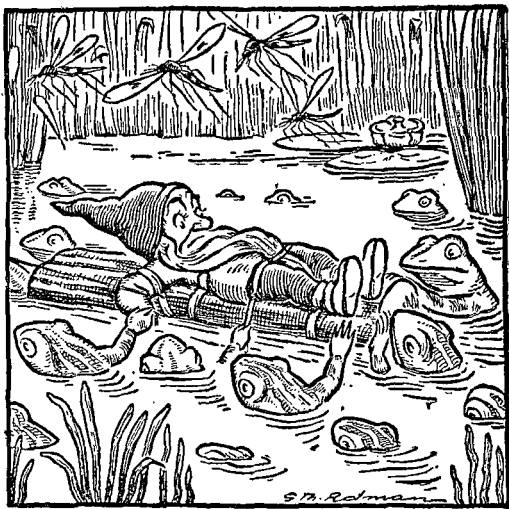
51.

Med tem se je spuščalo solnce vse niže in niže. Nebo na zahodu je bilo rdeče kakor kri. Gospod Kvakovski je poznal za ločjem miren prostorček, kjer si lahko krasno užival prelepi večer. Vsi so šli tja sedet in gospa Kvakovska je zabrenkala na lutnjo in zapela: »Kvak-rak-vak-vak!« Kar srce se je tajalo poslušalcem, ko so jo čuli. Dva okret na potapnika, ki sta bila pri gospodi za strežaja, sta tekala okoli z žabjo limonado, napravljeno iz rose in medu. Nihče ni več mislil na Rusobrada...



52.

Oh, v kakih škripcih je bil med tem nesrečnež Rusobrad! Žabe in mušice so ga bile kmalu našle; še vedno je tekal za ločjem ob bregu, gotovo misleč, da se bo čaralna paličica sama od sebe vrnila k njemu, Joj, joj, kako se je ustrašil ubogi Rusobrad, ko se je iz ločja mahoma usulo toliko žab in mušic! Prav nič mu ni pomagalo, da si je nabrusil pete, zakaj v nekaj trenutkih so ga dohiteli in zajele.



53.

Žabe so nato poiskale najmočnejše bilke, ki so jih mogle dobiti, in so z njimi tako trdo privezale Rusobrada na kos lesa, da ni mogel niti s palcem pomigati. Z združenimi močmi so žabe zavalile drvo v vodo — in šli so! Med glasnim regljanjem so pehale svojega jetnika vse dalje in dalje, dokler niso priskele z njim do gospoda Kvakovskega. Tam so potegnile svoj splav z jetnikom vred na kopno. »Jej, pomagaj, kaj neki bo zdaj z menoj?« je pomislil Rusobrad,



54.

A žabe so stisnile miškam šapice in nato so vse skupaj zaplesale okoli jetnika in zapele:

»Ujet je grdi Rusobrad!
Jutri mu denemo vrv za vrat!«

»Oho!« je vzkliknil gospod Kvakovski in pristopil k njim. »Vrle ste, da ste prijele Rusobrada, a zdaj ga nikar več ne mučite. Pripeljite ga k meni!« To rekši je sedel nazaj v svoj naslanjač.



55.

Ko so privedli Rusobrada pred gospoda Kvakovskega, je hudobnež tarnaje padel na kolena. »Oh, pustite me živega!« je zjavkal. »Obljubim vam, da se bom odsihdob po-
boljšal, in vam tudi povem, kje najde Branko svojo sestrice!« — »Nu,« je rekel mogočni žabec, »saj bomo videli; najprej nam po pravici povej vse, kar veš!« Rusobrad je s svojimi zvezanimi nožicami zakrevljal k bratcu Branku. »V gozdu,« je dejal, »globoko v šumi je star izsušen vodnjak. Tam živi čarovnica, ki ti je odpeljala sestrice.«



56.

»Vodnjak je znotraj obraščen, in če se dobro prijemlješ za stebila rastlin, lahko prideš do dna. A trnja je obilo, razpraskal si boš roke. Pa ti se za to ne meniš, je-li, ker si vrl deček in hočeš najti sestrico Mico, naj stane, kar hoče?« — Bratec Branko je moral nato sneti z Rusobradove roke čarodejen prstan in ga sam natakiniti. »Glej, da prideš k vodnjaku ob solnčnem zatonu,« je dejal Rusobrad, »zakaj takrat čarovnica spi. Če bi se pa prebudila, ji podrži prstan pod nos; mislila bo, da sem jaz, in se ti ne bo upala ničesar storiti.«



57.

»Tedaj se jutri na vse zgodaj odpravimo,« je rekel gospod Kvakovski; »ravno dan hoda utegne biti.« — »Ali, dragi moj,« je zaregljala gospa Kvakovska, ki je bila pristopila k soprogu, »saj vendar veš, da tvoje stare noge ne zmorejo tako dolge potil!« — »O, jaz pa vem, kako naredimo!« je zacvilil Vrtinosek. »Če smemo vsi z vami, žlahtni gospod, tedaj napravimo za vas lep voziček in vas bomo vso pot peljali!« — »Nu, prav,« je dejal stari žabeč, »pa pokažite, kaj znate. Radoveden sem, kako se bo vse to izteklo.«



58.

Žabec je nato poslal brzega sla h gospe Miškonovi in ji sporočil, da se njenim otrokom dobro godi in da naj nikar ne skrbi zastran njih. Preden se je drugo jutro zasvital dan, so miške že pripravljale voz. S pomočjo žab so bile izkopale veliko korenino in jo izglodale, da je bila votla. Ko je prišel gospod Kvakovski pogledat, je zadovoljno kimal z glavo.



Kmalu nato je bila kočija gotova in ko so se vsi pristrčno poslovili od gospe Kvakovske, so pogumno krenili na pot. Tako so prišli mimo Rusobrada; bil je privezan k trstiki in hudogled žabec je stal pri njem na straži. »Pomni, Branko, ravnaj natančno tako, kakor sem rekel. Ne daj se zapečjati, da bi pozabil moje besede.« »Da, da.« je dejal gospod Kvakovski, »a če nas vodiš za nos, ti bo slaba predla. Ni zlomek, da te ne bi ugнали v kozji rog!«



60.

Mnogo ur so že romali, a gozda še vedno ni bilo videti. Sile jim ni bilo, zakaj ob poti se je našel za miši in žabe marsikak založaj. Le trudni so bili, oh, tako trudni! »Te poti ne bo nikoli konca!« je vzdihoval Tresorepek, ko so vlekli kočijo navkreber. A tedajci so miške prestrašene izpustile voziček in se razprhnile na vse strani!

»Človek! Človek!« so zacvilile.



61.

Prikorakala je dvojica strašnih, velikih nog. Bratec Branko je pogledal kvišku. Bil je star potepuh z debelo gorjačo v roki. »Glej, glej! Kam pa, kam?« je začudeno vzkliknil ter vzdignil bratca Branka in go spoda Kvakovskega od tal. Bratec Branko je zdaj povedal, da so namenjeni h gozdu nemu studentu, kjer hoče on poiskati svojo sestro. »Vesta kaj!« je menil starec, »vidva bi prav za prav lahko sedla na moj klobuk, zakaj tudi jaz moram v gozd; tako vama ne bo treba hoditi!«



62.

»A teh grdih malih glodalk ne maram,« je rekel, »one naj vaju z vozom vřed kar tu počakajo.« Bratec Branko in žabec sta na to pristala in sedla starcu za klobuk. Od onđod sta imela krasen razgled, a potovala sta gotovo desetkrat hitreje nego prej. Ko so prišli do vodnjaka, je mož dejal: »Takol! Glejta zdaj, da hitro najdeta dekletce.« To rekši ju je postavil na rob vodnjaka in odšel.



63.

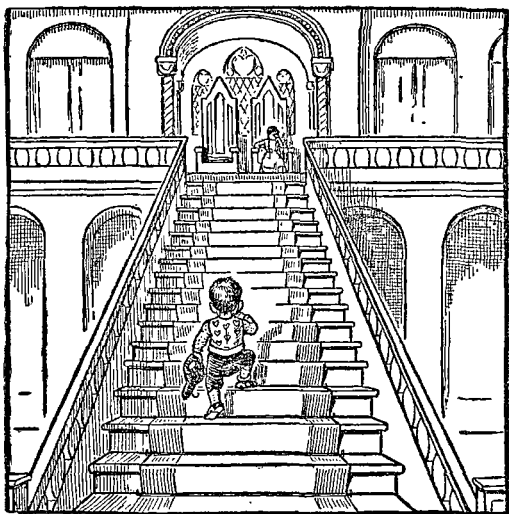
Kakor je bil povedal Rusobrad, je bil vodnjak znotraj obraščen s trnjenivimi vejami. Branko je neutegoma splezal v globino, a gospod Kvakovski je z roba gledal za njim. Vsak trenutek je bratec Branko prijel za trnje ali stopil nanj, a tega mu ni bilo mar. Vse to je trpel za svojo ljubo sestro Mico! Tudi je moral paziti, da ni z nogo zgrešil opore, zakaj v takem primeru bi bil padel v globočino in se ubil. Prav res, to plezanje je bilo strahovito!



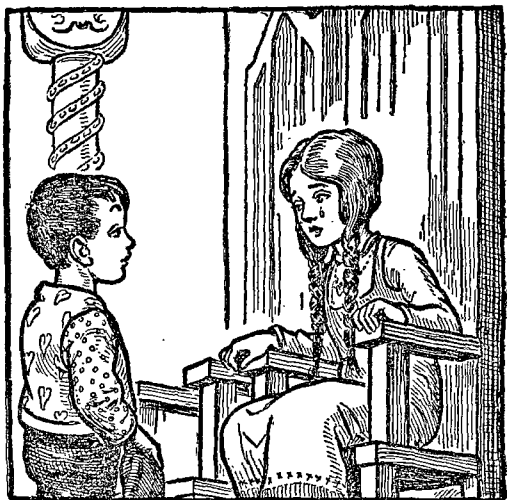
A naposled je vendarle srečno prišel do dna. Tam je obstal in stisnil roke drugo ob drugo, zakaj bolele so ga, da nikoli tega. To je bilo res potovanje, da nas Bog obvaruj enakega! Čutil je, da mu krvavijo tudi nožice v čevljih. In ko je tako stal in gledal okoli sebe, se je pokazala stara podgana. »Glej, glej, kakor nalašč!« je vzkliknila. — »Ali je moja sestra tu?« je vprašal bratec Branko. — »Sam pojdi pa poglej,« je odvrnila podgana. Zlezla je v luknjo med kamnom in Branko je zlezel za njo.



Najprej so prišli v rov. Na koncu rova je bila velika zavesa, izza katere je slišal Branko vzdihovanje in jok. — »Oh da,« je rekla podgana, »kralj pritlikavcev je umrl. Le sam stopi noter, jaz ne smem, ker sem samo vratarica.« To rekši, je odrinila zaveso. Branko je zdaj prišel v sobico — in glej, sredi sobice je stala na tleh steklena krsta. V njej je ležal kralj pritlikavcev in pritlikavci so sedeli okoli njega in žalovali za njim. Bratec Branko je vzel kapico z glave in v zadregi obstal. Toda podgana je pomolila glavo izza zavesa in šepnila: »Le naprej, v drugo sobo!«



Na oni strani sobe je bila spet zavesa; tiho, po prstih, se ji je Branko približal... Eden izmed pritlikavcev je pravkar vzdignil oči; videl je bratca Branka, a rekel ni ničesar, ampak mu je dal, da je šel mirno dalje. Nato je prišel bratec Branko v veliko dvorano — vsaj njemu se je zdela velika, nam bi se utegnila videti majhna! Čisto zadaj v dvorani so bile visoke stopnice in na vrhu stopnic sta stala dva prestola. Eden izmed njiju je bil prazen, gotovo je na njem sedel rajnki kralj, dokler je bil še živ... A na drugem prestolu je sedelo — dekletce!



Branko je kar zdrevil proti njej. Oh, pa to ni bila Micica! Bila je deklica njegove velikosti, z dvema dolgima temnima kitama ob straneh glave. A lepa je bila zares... prelepa! Tako zalega dekletca Branko še ni bil videl, kar je bil živ! Odprla je temne oči, ki so bile vse polne solz. »Kraljična sem,« je dejala, »moj očka je včeraj umrl. Oh, tako sem žalostna!« Branko je sedel zraven nje na prazni prestol. Položil je roko okoli dekletca, z drugo pa ji je nežno pobožal lase. »Tudi jaz sem žalosten,« je rekel; »izgubil sem sestro, pa sem mislil ves čas samo nase.«



68.

Zdaj je postalo dekletce nekoliko boljše volje in Branko ji je povedal, kaj je doživel. Ko sta tako sedela in se pomenkovala, sta prišla po stopnicah dva pritlikavca. Globoko sta se priklonila in eden je rekel Branku: »Slišali smo, da si človeškega rodu; ali nam hočeš postati kralj?« — »Oh, daj,« je rekla deklica, »mene pa vzemi za ženo!« »Rad bi že,« je odvrnil Branko, »a kaj, ko ne morem. Iskati moram sestrico, da jo pripeljem nazaj k očetu in materi. Ne, to pa res ni mogoče!«



A pritlikavec je dejal: »Nikar se ne za-
reci. Pojdi najprej malo z menoj, potem se
odločiš.« Razkazal je bratcu Branku dvorne
vrtove, kjer so rasle redke, prečudno lepe
cvetlice in so vodometi šumljaje gnali svoje
curke v zrak. Nato je peljal gosta v kra-
ljevske zakladnice, ki so bile polne drago-
cenega zlatega nakitja. »Vidiš,« je rekel pri-
tlikavec, »vse to bo tvoje, če postaneš naš
kralj. Ali se še vedno ne moreš odločiti?« —
In bratec Branko, neprestano misleč na malo
princesko, na njene oči, ki so tako žalostno
in vendar tako prijazno zrle vanj, je rekel
sam pri sebi: »Da, da, kar zdi se mi, da se
bomo zmenili.«



70.

»Velja!« je naglo rekel pritlikavec in premil Branka nazaj na njegov prostor zraven male princeske. Nato je odšel, a čez malo časa se je vrnil z vsemi ostalimi pritlikavci. Strašanska truma jih je bila! Slovesno so krenili po stopnicah navzgor in poklekali ob njih. Sprednja dva sta nesla vsak po eno blazinico in na njej krono. Bratec Branko in princesa sta vzela vsak svojo krono in si jo dala na glavo. Zdaj sta bila kralj in kraljica vseh pritlikavcev!

Nato je prvi pritlikavski minister vstal in razvil pergament, na katerem je bilo nekaj napisanega



71.

Minister je glasno bral vse, kar je moral Branko obljubiti. Moral je ostati pritlikavcem zvest in se zavezati, da se nikoli več ne vrne k ljudem.

Brankove oči so postajale čedalje večje in večje. »Kaj?« je vzkliknil, »nikoli več ne postanem človek in na vekomaj naj ždim tu na dnu vodnjaka? Ne, če je tako, pa ne maram!« — »Stoj!« je dejal minister, »tako pa ne pojde. Obljubil si!« — »Sem,« je odvrnil Branko, »a obljuba ne velja!« In sam pri sebi se je oštel: »Že spet sem mislil samo na svoje veselje!«



72.

»Glej,« je rekel zdaj eden izmed pritlikavcev, »če ostaneš pri nas, boš imel dobro in mirno življenje. Vsega bo v obilju, skrbi pa nič! Gori pri ljudeh bi moral trpeti in težko delati. In kaj ti je mar sestra? Ali nimamo tukaj zale kraljične?« — A bratec Branko ni črnil nobene več; mahoma je vstal, stekel po stopnicah nizdol in planil iz dvorane, tako da je še krono izgubil z glave in so pritlikavci vsi poparjeni gledali za njim. Niti po lepi kraljični se ni več ozrl, ker se je bal, da ne bi vendarle ostal pri njej!



73.

Kmalu je bil spet na dnu vodnjaka. Stekel je na tisti kraj, ki mu ga je bil Ruso-
brad opisal. Da, tam je bil zrahljan kamen;
vlekel je in vlekel... ne, to pa res ni bilo
lahko. »Kdaj je še kdo videl takega beda-
ka!« je vzkliknila podgana. »Vleče in se
ubija s temi težkimi kamni, da bi prišel do
stare čarovnice in spravil svoje življenje v
nevarnost... ko bi lahko tako krasno živel
pri pritlikavcih!« A bratec Branko se ni
zmenil za njeno čenčanje; že prevečkrat
sem poslušal druge, je mislil sam pri sebi.
Vlekel je za kamen, dokler ga ni izdrl; nato
je zlezel skozi luknjo. Tam pa — joj, groza!



Zagledal je natanko tisti vrt in natanko tisto hišo v Rusobradovem čarobnem zrcalu. Saj veste, takrat, ko je videl, kako je čarovnica tepla njegovo sestro. A zdaj ni bilo nikogar na izpregled, le strašno smrčanje se je razlegalo iz hiše. Pred hišo so stale čarovničine copate. Bratec Branko je stekel tja in prav oprezno odprl vrata. Ničesar ni bilo videti, samo tisto strašno smrčanje je čul, ki ni hotelo prestatiti... Ves preplašen je smuknil v izbo in zlezal na stol, da bi bolje videl... Jej, jej, kaj se je pokazalo njegovim očem!



75.

Stara čarovnica je ležala v svoji postelji in smrčala, da se je vsa hiša tresla in so plahutale vse pajčevine po kotih. A sestrice Mice ni bilo zraven nje! Vso hišo je preiskal... o Mici ni bilo duha ne sluha. Klicati si ni upal, zakaj potem bi se bila čarovnica zbudila. Obupan je štekel na vrt in krenil po dolgi, široki stezi... pisane cvetke so cvele na desni in na levi... vse lepote je bilo dovolj, samo sestrice ni bilo. A tedajci se mu zazdi, da sliši Micin glasek. »Pst, bratec Branko!« je šepetalo. »Branko, čuj!« — »Kje pa si?« je vprašal. — »Tukaj, zvonček sem!« je odvrnil tihi glas.



76.

Tik blizu bratca Branka je stalo sedem cvetlic; med njimi sta bila dva zvončka. »Da, jaz sem Mica,« je rekel eden izmed njiju, »čarovnica me je izpremenila v cvetko, da ji ne bi mogla uiti. Ostalih šest cvetlic so takišto otroci, ki jih je ukradla. Le brž me vzemi s seboj, a nikar me ne utrgaj. Prav previdno me izkoplji iz tal.«



77.

Branko se je neutegoma lotil dela in oprezno izkopal cvetličico. To ni bilo lahek posel zanj, ki je imel roke vse razpraskane in odrte . . . A ko se je hotel s sestro vrniti na površje zemlje, so zaprosile ostale cvetke: »Oh, bratec Branko, vzemi tudi nas s seboj!« — »Dobro,« je rekel Branko, »a sestra Mica je prva!« Spet je moral plezati po trnju in to je bilo zdaj še dosti težje, ker je nosil sestro na rokah. Zgoraj na zemlji se je bilo med tem znočilo, a zvesti žabec je vendar še sedel na svojem mestu. »Kod pa hodiš, dečko?« je zaregljal.



78.

»Ne utegnem!« je rekel bratec Branko. Položil je zvonček na rob vodnjaka in spet izginil v globino, da bi pobral še ostale cvetlice. Vso noč se je vrli možiček ubijal in plezal, plezal in izkopaval, in kadar so ga že od sile bolele roke, je stisnil zobe in premagal bolečino . . . Skoro bi se mu bilo vse posrečilo . . . a ko jo je hotel odkuriti s poslednjo cvetko, je vzšlo zgoraj na zemlji solnce in čarovnica se je zbudila! Ravno ko je lezel skozi luknjo v vodnjak, je stopila skozi vrata. »Stoj! Daj moje cvetke nazaj!« je zavpila in se s povzdignjenimi rokami zakadila proti njemu.



79.

A bratec Branko ji je podržal Rusobradov prstan pod nos, kakor so ga bili naučili. Čarovnica je zdaj mislila, da je Rusobrad, in se mu ni upala ničesar storiti. »Daj, Rusobrad, vrni mi cvetlico,« je dejala moledovaje. A Branko je zmajal z glavo in se odpravil na vrh. Tedaj pa se je zgodilo nekaj sila nerodnega. Pokazala se je stara podgana in ta je vedela, najbrže od pritlikavcev, kdo je Branko. »Nikar se ne daj voditi za nos!« je zaklicala čarovnici. »To ni Rusobrad, človeški deček je, čarati pa zna toliko kakor moja teta!«

Peneč se od togote je čarovnica zgrabila za trnje in snlezala za Brankom. Ravno zgoraj pod robom ga je dohitela...

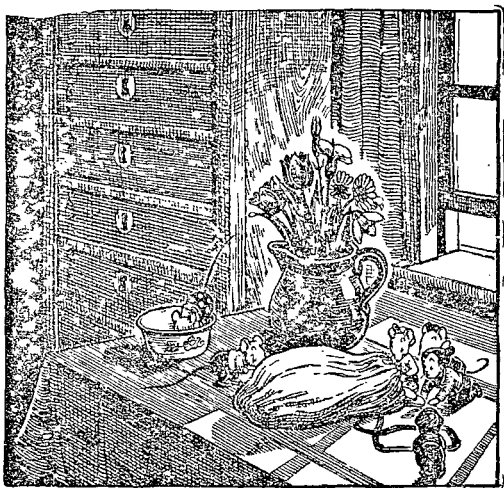


Že je segla po njem s svojo veliko roko . . . Tedajci pa se je pokazala izza roba vodnjaka debela palica in čarovnica jo je tako neznansko izkupila po nosu, da je zavržkala od bolečine in se jadrno utrnila v globoki vodnjak. To je bil stari potepuh. »Da, da,« je dejal, »pot me je privedla tod mimo, pa sem hotel vendarle pogledati, kako je s tvojo historijo.« Nato je starec prenesel Branka in gospoda Kvakovskega s cveticami vred k miškam, ki so ves čas čakale na kraju razstanka in so bile od puščobe že davno zaspale.

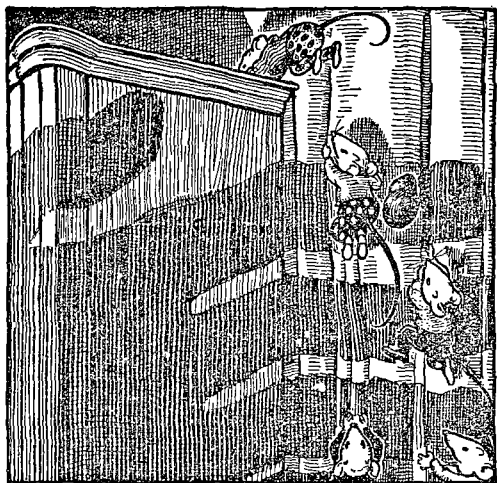


81.

»Zdaj pa hajdimo!« je komandiral gospod Kvakovski, ko se je potepuh poslovil. Cvetlice so zložili v voziček, stari žabec je šel pa peš. »Samo ne vem, ali bom zdržal,« je dejal. Kresali so jo ure in ure, a zdelo se jim je, da ni okolica nič več tista kakor včeraj . . . In ko je solnce zahajalo, še vedno ni bilo videti potoka! Zašli so bili! »Če bi vsaj koga srečali, da bi nam pokazal pot!« je vzdihoval gospod Kvakovski. Ko maj je to izrekel, so zagledali staro hišico.

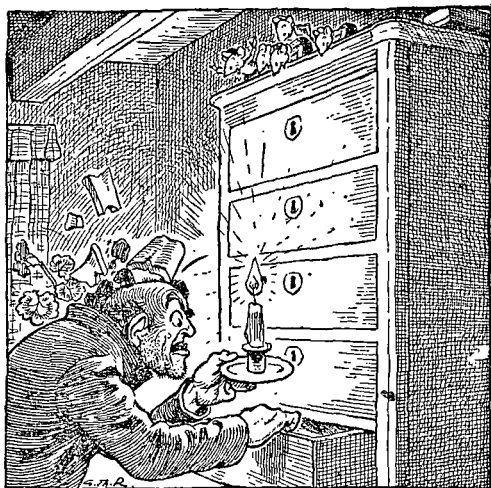


Vrata so bila zaprta in vse je bilo temno, a eno izmed oken je bilo samo prislonjeno. »Kar noter splezajte,« je rekel žabeč, »jaz s svojimi starimi nogami ne morem več; počakal vas bom tukaj.« Branko in miški so zlezli skozi okno v hišo in prišli na mizo. Tam je ležala mošnja, v kateri je bil denar, in zraven nje majhna ročka z vodo. Ena, dve, tri, so skočili po cvetke in jih vtaknili v vodo. Nato so občudovali lepe zlatnike, ki so se tako imenitno svetlikali v mesečini. Daleč zadaj v kotu sobe so videli posteljo, v kateri je ležala stara ženska in spala.

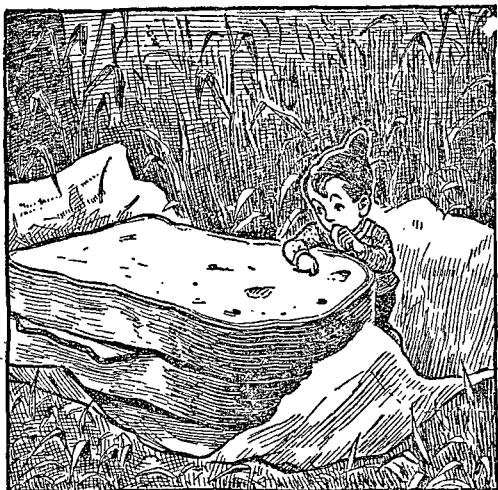


83.

Ko so še tako sedeli in ogledovali rušmeno, iskreče se zlato, so zdajci začuli, kako je nekdo onegavil po vratih. In že so se vrata tudi odprla . . . sveča je posvetila . . . nunu! bil je vlomilec, ki je gotovo hotel okrasti staro ženo! Plamen sveče je v prepihu plapolal, zato je držal roko predenj in naši potniki so videli na steni veliko, črno senco njegove dlani! Smuk! Smuk! Kakor blisk so splezali miški po zavesah in poskakali na omaro. Bratec Branko pa ni mogel tako napraviti in je v svojem strahu zlezel v mošnjo, ki je ležala na mizi.



Tat se je splazil k omari in jel brskati po predalih. »Treba bo pomagati starki,« je šepnil Lisko, najmlajši izmed miškov. »A kako?« — »Jaz pa vem,« je zacvilil Vrtirepek. »Cvetlični lonec mu vrzimo na glavo!« Na omari je namreč stal velik cvetlični lonec. Miški so ga jeli porivati na vse pretege. Lahek posel to ni bilo, a počasi so vendarle spravili lonec do roba in tedaj — tresk! — joj, joj! — je padel lonec tatu ravno na glavo, da so se črepinje kar razpršile po sobi. »Kdo pa je?« je zavpila stara ženica, ki se je prebudila od tega ropota,



Tat jo je popihal kakor da mu je sto tigrov za petami. A vendar je še porabil priliko in zmaknil z mize mošnjo, v kateri je bil bratec Branko! Uh, zdaj je pa malec mu možičku huda predla. Trdi cekini so odskakovali, medtem ko je tekel tat čez drn in strn, in tako neusmiljeno bunkali Branka po rebrih, da je bil ves črn in obtolčen. Naposled je sedel tat ob poti na tla in pričel jesti. Mošnjo je odložil zraven sebe v travo. Bratec Branko je prav oprežno zlezel iz nje. Mm, kake slastne kruhke z maslom je zagledal! Oprežno si je odlozil nekaj koščkov in založil, zakaj lačen je bil strašno. A tedaj se je tat mahoma sklonil, da bi pobral mošnjo — in pri tem je zagledal našega bratca Branka!

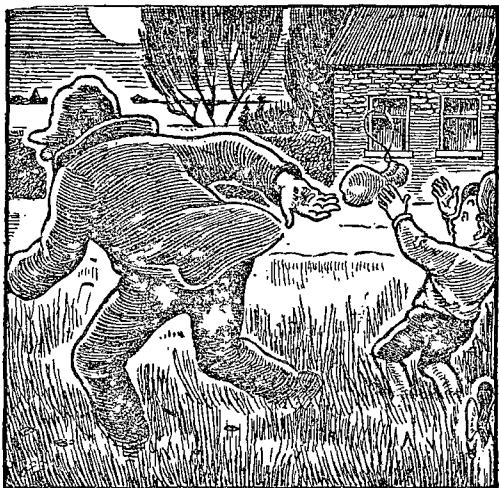


»Haha, prav tebe sem potreboval,« se je zarežal hudobnež. »Ali vidiš staro hišo tamle na oni strani? Vidiš, vanjo boš zlezal skozi kletno lino in mi nato podal ključ, da si odklenem vrata.« — »Ne!« je rekel bratec Branko, »tega pa že ne storim. Vloz milec ne maram postati.« — »Saj ne boš ti kradel,« je rekel tat, »kradel bom jaz.« — »Pa vendar nočem.« — Tedaj se je tat uto gotil. »Če je tako,« je dejal, »tedaj moraš umreti, drugače bi me izdal.« To rekši je stisnil roko, da bi ga zmečkal. »Poslednjič te vprašam: »Boš ali ne boš?« je vpral hudobnež še enkrat . . .



87.

Bratec Branko je spet rekel, da ne. »Zdaj bom moral umreti!« je žalostno pomislil. Toda v svoje veliko iznenadenje je začutil, kako postaje večji in raste in raste . . . Tat je od strahu zakričal in ga izpustil . . . in glejte, bratec Branko je stal pred njim, nekdanji bratec Branko, tak, kakršen je bil, preden ga je Rusobrad izpremenil v pritlikavca. Tat ga je debelo gledal in strahoma zazijal: »Kaj pa je? Ali si mar čarovnik?« — »Da,« je odvrnil bratec Branko, »čarovnik sem, in če mi ne daš mošnje in brž ne izgineš, te izpremenim v strigalico!«



Lahko si mislite, kako si je tat nabrusil pete! Mošnjo je vrgel od sebe in bratec Branko jo je prestregel. »Lepo, lepo! Dobro si ga!« se je tisti mah začul srebrn glas iz trave. Branko se je ozrl po tleh in zagledal majceno lučko. Ali je bila kresnica? Ne, bila je vila, zletela je Branku na ravnost na roko. Njemu se je zdelo to kaj zabavno, kajti vilo je bil videl takrat, ko ni bil sam nič večji od nje; zdaj je pa zlahka stala na njegovi roki. »Vendar si že rešen iz Rusobradove oblasti; lahko se še ješ srečnega, zakaj Rusobrad je zelo mogočen. Kdor pride njemu v roke, se more rešiti samo s tem, da trikrat pozabi na samega sebe.« — »To da sem storil?« je vprašal Branko. »Prav nič se ne spominjam!«



89.

»Saj to je tisto!« je rekla vila. »Kdor res pozabi na samega sebe, seveda sam ne ve za to. Prvikrat se nisi zmenil za to, da ti je trnje razpraskalo roke in da je bilo nevarno iti k čarovnici. Mislil si samo na svojo sestro in svoja roditelja. Nato si prišel k pritlikavcem. O, kako sem se bala, da ne bi spet pozabil, kaj je tvoja dolžnost! A ti si zavrnil vso oblast in vse zaklade, ki so ti jih ponujali pritlikavci. Tudi lepi kraljičini si se odrekel... to je bilo drugikrat. A tretjič je bilo najlepše. To pot nisi mislil ne na sestro ne na roditelja — to pot si hotel ohraniti samo čisto srce. Rajši si hotel umreti, kakor da bi storil zlo dejanje. S tem je Rusobrad izgubil svojo oblast nad teboj.«



»A pojdi zdaj in vrni najprej denar,« je nadaljevala vila. »Meni pa daj, da ti sedem na ramo, utrujena sem.« Tako se je zgodilo. Ko je bratec Branko že nekaj časa hodil, je mahoma zagledal pred seboj bliščečo luč. Bil je vilinji kralj na svojem zlatem konju. »Ali zdaj razumeš, zakaj ti takrat nisem smel povedati, kako se lahko osvobodiš?« — »Ne,« je rekel Branko, »a če bi mi bili takrat povedali, bi bil že davno prost.« — »Bedaček,« je vzkliknil vilinji kralj, »če bi bil naprej vedel, potem ne bi bilo govora o pravi požrtvovalnosti! Potem bi bil vedel, da se bo vse dobro končalo — kakšna za sluga bi to bila?« Vilinji kralj je po tih besedah krenil dalje in bratec Branko je kmalu došel do starkine hišice,



91.

Dan je že bil, ko je stal z vilo pred hišico. Žabec je še vedno sedel v travi in začudeno gledal bratca Branka. »Kako je pa to, ali si res ti ali nisi?« je zaregljal. Toda Branko ga je pobral in šel v hišo. Žena je sedela za mizo, tudi cvetlice so še stale tam; a miškov ni bilo več videti, zbali so se bili in pobegnili. Lahko si mislite, kako se je starka razveselila, ko je dobila svoj denar nazaj! Bratec Branko je moral sesti za mizo in vse povedati, kaj se je bilo zgodilo z njim in njegovo sestrico. Ko je končal, je videl, da ima stara ženica solzne oči.

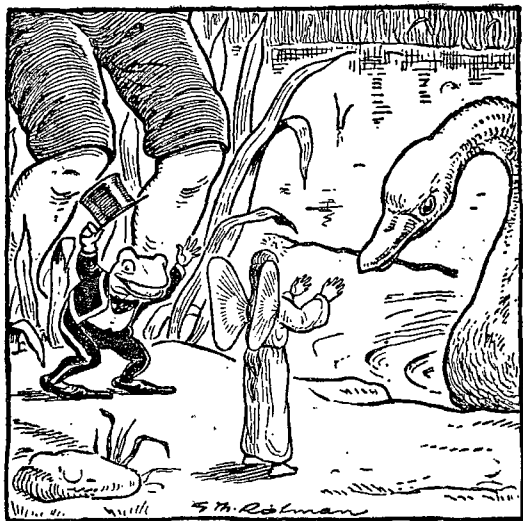


»Imela sem vnučka,« je dejala, »prav takega malčka, kakor si ti. A nekega dne je izginil in nikoli več nisem ničesar slišala o njem. Ali ni morda...« — »Nemara je med temi cveticami tudi on,« je menil bratec Branko in vila je dejala: »Hitiva takoj k Rusobradu: on mora pomagati, saj je obljubil. In pomagal tudi bo, zakaj boji se da nikoli tega!« — Kakor sta rekla, tako sta storila. Bratec Branko, noseč na enem ramenu vilo, na drugem žabca, je zdirjal naravnost k potoku. Rusobrad je bil še vedno privezan in stokal je, da bi se ga bil kamen usmilil. »Oh, oh!« je tožil malopridnež, »odvežite me, roke me bolijo da je groza!«



93.

Bratec Branko ga je odvezal, a izpustil ga ni. »Poslušaj,« je vzkliknil in si podržal Rusobrada pred oči, »cvetlic ne potrebujem, svojo sestro hočem imeti; pri tej priči mi napravi tako, da se cvetlice spet izpremenijo v otroke, če ne —« — »Tega pa že ne morem!« je zajavkal Rusobrad. »Kako bi, ko nimam več čaralne paličice!« — Da, v lepih škripcih so bili zdaj! A tedaj se je Branko obrnil k vili: »Kaj če bi poklicali ščuko, ki je odnesla paličico?«



Vilá je takoj stekla k potoku in podržala zlato zvezdico v vodo. Njena luč je zasijala na vse strani in preden bi utegnil naštetí do deset, se je pokazala iz vode ščukina glava. »Kje je paličica, požeruh?« je vprašala vila. — »Tistemu z dolgim vratom sem jo dala, rekel je, da jo bo spravil v svojem gnezdu,« je odvrnila ščuka. »Počakajte, pokličem ga.« Ščuka je izginila in čez nedolgo je priplaval dolgovratni labod s čarobno paličico v kljunu.



95.

»Živio!« je zaregljal gospod Kvakovski, mahaje s klobukom. Vila je vzela palico. »Rusobrad je ne dobi več v roke,« je dejala, »zdaj hočem sama poizkusiti.« Spet je vzel bratec Branko oba na ramo in stekel kar so ga nesle noge. Kmalu so bili spet pri stari ženici. Oprezno je postavil vilo na mizo, da je mogla do cvetlic. Nato so jeli vsi trije z utripajočimi srci gledati in čakati, kaj bo.



Vila se je s paličico dotaknila zvončka; cvet se je razprostrl, postajal je večji, vse večji, listi so se izpreminjali v ude... še trenutek in pred njimi je stalá Micica, prav takšna, kakor jo je bil Branko nazadnje videl. »Branko!« je vzkliknila in razprostrla roke. Drugega ni mogla spraviti iz sebe. Hite je ovila bratcu roke okoli vrata, in pritisnila glavico k njegovemu licu.



Nato se je vila dotaknila tudi drugega zvončka, in glej — to je bil vnuček stare ženice! In za njim so prišle na vrsto ostale cvetlice! Vse so se spet izpremenile v otroke, v uboge otročičke, ki jih je bila hudobna čarovnica zvalila s seboj. »Tako,« je rekla vila, ko so nekaj časa sedeli in govorili drug z drugim o vsem, kar je bilo, »zdaj bo pa čas, da se odpravimo domov!« S temi besedami je zletela skozi okno. — »Jaz bom že sam prišel v svoj konec,« je zaregljal gospod Kvakovski. »Vsem skupaj vam voščim srečno pot!« Tedaj sta se bratec Branko in sestra Mica z ostalimi petimi malčki vred odpravila proti domu. A niso še hodili pol ure — —



— ko so srečali voz, ki je čisto počasi škripal pred njimi svojo pot. Spredaj je sedela starka, zakomotana v veliko ruto, zadaj pa majceno otroče, ki je bilo takisto dobro zavito. »Oh, oh,« je vzkliknila starka, »mar hodite kar bos? Dajte, zlezite na voz, pa vas bom peljala!« Otroci so že hoteli zlesti na voz, a tedajci je Branko zakričal: »Otroci, nikar! Stara čarovnica je in njen sin Rusobrad!« Švrk! Hudobna starka ga je oplazila z bičem... in tisti mah so jo vsi spoznali, da je res čarovnica. »Semkaj!« je zavpila. »Semkaj! Vsi morate z menoj!«



A v tem je na srečo priletela vila. Čaralno paličico je držala še v roki. Švrkl! švrkl! je udarila čarovnico in Rusobrada okoli ušes, in komaj je to storila, sta se izpremenila v dva gosta, črna oblaka. Oblaka sta se vzdignila v zrak in tako menda plavata še danes ta dan. Kadar ju ljudje vidijo, majejo z glavami, češ: »Nevihta se obetal!« A nihče izmed njih ne ve, da sta to Rusobrad in njegova mati. — »Ti si kriv, Branko,« se je nasmehnila vila, »zakaj pa nisi privezal Rusobrada nazaj?« Nato mu je povedala, da je čarovnica iz gozdnega vodnjaka tista kakor starka pod zemljo, pri kateri je bil za kuharja. Obe sta bili ena oseba, Rusobradova mati!



100.

Otroci so zdaj kmalu prišli do razpotja in vsak jo je ubral v svojo stran. Četrť ure kasneje sta bila bratec Branko in sestrice Mica že doma. Oče in mati sta se bila tudi vrnila; od samega veselja sta se jokala in poljubljala in milovala otroka da nikoli tega. »Nikoli več ne pojdem skrivaj z doma!« je rekla Mica. In veste, kaj se je po tlej zgodilo? Zajčki so priskakljali na vrt. Pripeljali so Mici voziček, v katerem je bila njena punčka. A Mici jim je zaklicala: »Kar imejte ga za spomin!« Vsi srečni so jo mahnili zajčki z vozičkom in punčko domov — nu, in zdaj je naše istorije konec!